נלכדה ביתר כי לא דרשה את ציון אך היא השורש לתחיית ישראל

מה שייך אבלות על ביתר? היו עוד ערים שחרבו בארץ ישראל, יכלה המשנה לומר חרבו ערי יהודה. ירושלים שנחרשה היא קדושה בפני עצמה. וכמובן המקדש שחרב משפיעים על כל מצבנו הרוחני לכל אורך השנים, חסרון המקדש זה חסרון ברור ואין לו תחליף גם לא בית חוניו שלמדנו עליו השבוע.

אך חסרון עיר אחת, אפילו הייתה גדולה, מה החשיבות של גודל העיר מבחינת הקדושה והמשמעות לדורות. מה העניין לבנותה שוב? יבנו עיר אחרת. ואם הנושא הוא חורבן הישוב בארץ ישראל אז אולי זה כבר הוזכר בגזירת המרגלים שזה מניעה מישוב הארץ גם בשאר הדורות שלא זוכים אנו נענשים על אותה מאיסה בארץ חמדה. ואולי אפילו המושג של נחרשה העיר שירושלים הקדושה מכולם והיא מייצגת את כלל ערי ישראל.

ועוד קשה שביתר דווקא מוזכרת עם ענין הנחמה והטוב והמטיב שלא הסריחו וניתנו לקבורה. אז למה מתאבלים עליה למה מזכירים אותה ביום הכי קשה שרוצים להתאבל.

שאלה נוספת היא שאנחנו קוראים תיאורים מזעזעים על חורבן הישוב בביתר וממש שואה המונית ונהרות של דם והרוגים אז למה המשנה מגדירה את האסון כ"נלכדה העיר" היה צריך להיות נחרבה העיר או הושמד הישוב.

ואיך הסיפור של בר כוכבא נכנס לתמונה, מה ענינו ואיך רבי עקיבא טעה עליו שהוא משיח? למה לא חשב על תלמידו השני שגם נקרא שמעון שהוא משיח, הרי הוא הראוי האמיתי?!

ועוד שאלה אחרונה, כל הסיפור של ביתר לא מוזכר כמעט בתלמוד בבלי אלא בירושלמי בתענית כז ושם נקראת העיר בכל האזכורים שלה "ביתתר" למה יש תו כפול?

בביתר היה טבח גרוע מהשואה. כל הישוב נטבח חוץ מרשב"ג שמתאר שהוא היחיד ששרד מכל התשב"ר שלמדו שם, היה שם ישוב ענק וגם אם נאמר שהתיאורים הם גוזמא הרי הגוזמא באה כדי להמחיש לנו שאכן האוכלוסייה שם הייתה חריגה ויש לכל גוזמא בסיס גדול שגורם לגוזמא. והיא שרדה את חורבן הבית ולא רק ששרדה אלא מרדה ואף ניצחה זמנית את רומי הענקית במשך 3 שנים! בכל האימפריה לא היה דבר כזה. רבי עקיבא רואה ולא יכול להתעלם מההצלחה הפלאית הזאת. הרי אלו הסימנים של מלך המשיח " תני ר' שמעון בן יוחי עקיבה ר' היה דורש דרך כוכב מיעקב דרך כוזבא מיעקב. ר' עקיבה כד הוה חמי בר כוזבה הוה אמר דין הוא מלכא משיחא א"ל ר' יוחנן בן תורתא עקיבה יעלו עשבים בלחייך ועדיין בן דוד לא יבא" " כד דהוה נפק לקרבא הוה אמר ריבוניה דעלמא לא תסעוד ולא תכסוף הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא בצבאותינו"

ביתר נקראת קרן ישראל. קרנה של ישראל זה הכבוד של העם עצמו. התוקף שלו ועוצמתו. ואכן עוצמת העם בוטאה בביתר שאת. ביתר בעצם יצגה לא את ארץ ישראל אלא את עם ישראל את תוקפו וכבודו. ולכן אחרי חורבן הבית שם עדיין חיו חיי תורה ולא רק חיו אלא תיאור מופלג של מאות בתי ספר למקרא ומשנה עם המוני תינוקות של בית רבן וקהילות רבות כפי שגם היום יש. לא היה שם שנאת חינם כולם הסתדרו אחד עם השני, היה להם טוב וחיו חיי תורה ללא הפרעות. הם הרגישו שהחיים היהודיים ממשיכים גם אחרי החורבן. ואם כך מדוע רבן יוחנן בן זכאי ביקש את יבנה וחכמיה ולא ביקש להעתיק את הסנהדרין לביתר, יכלו להיות להם אלפי תלמידים בביתר. מדוע הלכו למקום נידח כיבנה. אך כשחז"ל תקנו את ברכת הטוב והמטיב "בְּיַבְנֶה תִּקְּנוּהָ, כְּנֶגֶד הֲרוּגֵי בֵיתָר, דְּאָמַר רַב מַתְנָא, אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּתְּנוּ הֲרוּגֵי בֵיתָר לִקְבוּרָה, תִּקְּנוּ בְּיַבְנֶה, 'הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב'. 'הַטּוֹב' - שֶׁלֹּא הִסְרִיחוּ, 'וְהַמֵּטִיב' - שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבוּרָה" (ברכות מח ע"ב)."

52 שנה שרדה ביתר לאחר החורבן וזה כנגד 52 שנה של שממה בכל הארץ אחרי חורבן בית ראשון שלא היו כמעט יהודים שנשארו וכאן היה מצב הפוך שנשארו המונים וכאילו לא הורגש חורבן הבית. עם ישראל המשיך לחיות ולא סתם חיים אלא חיים של תורה ואפילו היו עצמאים חלק מהזמן. כמו שאומרים בימינו - "הכל טוב".

ואז חורבן שאין כמותו שנתאר בהמשך מה גרם לנפילתם, אך כמות ההרוגים לא נתפסת וגם הבזיון העצום שאדריינוס שחיק עצמות נהג בהם השפלה אדירה אם זה 300 מוחות של תינוקות על הסלע ושלוש קופות של 9 סאין קצוצי תפילין. לפני כ25 שנה נסענו כמה חברי משפחה עם דודו של אבי ששרד את השואה והצליח להתחמק מהנאצים ימ"ש שוב ושוב והיה עד לכל מה שקרה , והוא הסכים לראשונה לספר את הסיפור ולהראות לנו את המקומות ורצינו גם למצוא קברים של סבים שלא ידענו היכן קבורים. באחד הימים עברו על גבול הונגריה ליד עיר שנקראת דבריצין ושם הוא הראה לנו היכן בית הכנסת שעד היום עומד שם כמזכרת. וסיפר לנו שהגיע לשם במסע הבריחה וראה את בית הכנסת בבוקר ו12 יהודים מתפללים שחרית והוא נכנס להתפלל איתם (הוא היה בן 13) תוך כדי התפילה הגיעו הנאצים והוציאו את כולם החוצה תפסו אותם בכח ואפילו לא אפשרו להם לחלוץ תפילין והשאירו אותם עם הטליתות. ותלו אותם חיים על חבלים בחורשה ממול בית הכנסת. וככה נשארו תלויים מתים עם טלית ותפילין. קללת אלוקים תלוי. מזועזעים מהסיפור צעדנו אל החורשה ממול, ונדהמנו לראות שעד היום עדיין יש שם מסמרים גדולים קבועים העצים וחבלים קרועים קשורים למסמרים. התחושה של ההשפלה של רמיסת כבוד ישראל היה כה עוצמתי וקשה היה להירגע מהטראומה. לפני כמה שנים ראיתי חוברת הנצחה לקהילת יהודי סלוניקי וגם היה צילום מזעזע בדיוק של מקרה נוסף של שורת יהודים תלויים עם טלית ותפילין. בשביל מה רצו להשפיל אותם? הנאצים היו אנשים קרים וטכניים היה משימת להשמיד בשביל מה ההשפלה?

וזה מה שעשה אדריינוס שחיק עצמות זה שזיבל את הכרם והשקה בדמם של ההרוגים והכי גרוע זה השימוש בגופות לכרם שלו. הוא עשה מההרוגים גדר 18 מיל על 18 מיל עשרות אלפי גופות פשוטי רגליים וידיים שוכבים אחד על השני. מה הייתה ההוא אמינא שלו הרי הם ירקבו ואז יהיה גל עצמות שיקיף את הכרם ויראה לכולם שהם מייצגים את החיים והיהודים הם המוות. (ובסוף הוא זה שנקרא שחיק עצמות) כמו שהורגים חרק ואז דורכים ומועכים אותם שלא יישאר להם זכר כי הזכר עדיין הוא סוג של קיום. ואחרי חורבן ביתר הושמדו לכאורה גם ישראל עצמם. תוקפו של עם ישראל החורב. ההשפלה כל כך קשה שאי אפשר לעמוד מולה הירושלמי פותח את התיאור של ביתר שרבי דרש על הפסוק באיכה "בלע ה' ולא חמל" כד' תיאורים ורבי יוחנן דרש ס' תיאורים ושואל הירושלמי כיצד זה יתכן הרי רבי היה בזמן החורבן ורבי יוחנן נולד הרבה אחר כך אלא כיון שרבי היה כה סמוך לחורבן והזקנים שהיו שם עוד זוכרים מה היה, הם לא יכלו להתמודד עם הזיכרון ולעמוד מולו והתחילו לבכות כל כך עד שהוא לא יכל להמשיך. כך גם עם ניצולי השואה. זה לא העניין הכמותי של המתים אלא ההשפלה. "תני א"ר יהודה בן ר' אלעאי ברוך ר' היה דורש (בראשית כז) הקול קול יעקב והידיים ידי עשו קולו של יעקב צווח ממה שעשו לו ידי עשו בביתר". המטרה שלו הייתה לרסק את ישראל לחלוטין על ידי מחיקת הכבוד של ישראל שהם לא יוכלו לקום עוד לעולם. ולכן גם חרש את ירושלים שלא יחשבו אפילו על תחיה חדשה וקימה מעפר. והאמת שדוד המלך כבר התנבא על זה " נָתְנוּ אֶת נִבְלַת עַבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ אָרֶץ: שָׁפְכוּ דָמָם כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלָם וְאֵין קוֹבֵר". וזה גורם ל "הָיִינוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ". והביזיון נמשך כל ימי הגלות "סְחִי וּמָאוֹס תְּשִׂימֵנוּ בְּקֶרֶב הָעַמִּים" (איכה ג, מה). ומקבל את הביטוי שלו בשנאה ואנטישמיות פרעות ושמדות. ולכן אנו מבקשים מהקב"ה, שיפעל לפחות למען כבודו "עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ". חילול כבוד ישראל הוא חילול כבוד ה'. "לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ" .
ואז בשיא ההשפלה בזמן שכבודם של ישראל נרמס באופן הכי חזק אז בקע אור של נחמה, והגופות שהיו אמורים להרקב נשארו טריים וזה הבהיל את הרומאים שהבינו שיש כאן דבר אחר שיש כאן הנהגה אלוקית וקשר אלוקי מעל המציאות שהם מכירים, ובעל כרחם שיחררו את הגופות לקבורה. בתוך הקברים הגוף יכול להירקב וזה כמו זרע שנרקב בארץ ואז כתוצאה מכך צומח, שהריקבון הוא באדמה שיש חיבור לאדמה אז יש צמיחה גם מהריקבון, אך רקבון בחוץ משמעותו הייתה אבדון ללא אפשרות תחיה. הזרע בארץ מרקיב ואז כאילו יש לו תחיית המתים ומתחיל לצמוח וגודל וכולו ירוק וטרי אך קוצרים אותו רק לאחר שמתייבש ואז כאילו שוב מת ולאחר שמוציאים את זרעיו וטוחנים לקמח עדיין הוא בבחינת מיתה עד שיבואו עליו המים ואז

חוזר לחיים וגודל ותופח וזאת תחיית המתים השנייה שלו אך לאחר מכן שוב מת כשמוכנס לתנור אבל בסופו של תהליך הוא מוכנס לפיו של האדם האוכל ומחייה אותו וזאת התחיה השלישית. ועליה מברכים את ברכת המזון על הפת של ארץ ישראל שמייצגת את תחיית המתים. והנה ברכת הטוב והמטיב באה לאחר ברכת המזון ומזכיר קרבן העדה שבגלל שברכת המזון טעונה כוס לאחריה תיקנו לומר הטוב והמטיב דוקא כאן כדי לזכור את הכרם של אדריינוס שזובל מהדם היהודי. וגם על שינוי יין מברכים הטוב והמטיב וגם תוקן על בשורה טובה . וגם התוס' בתענית לא. שואלים למה לא תיקנו הטוב והמטיב על שינוי פת ומסבירים שם שזה קשור לחורבן ביתר, "לפי שזיבלו כרמיהן בדמיהן של ישראל." "תניא, רבי אליעזר הגדול אומר: שני נחלים יש בבקעת ידים, אחד מושך אילך ואחד מושך אילך, ושיערו חכמים: שני חלקים מים ואחד דם. במתניתא תנא: שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרמיהן מדמן של ישראל בלא זבל ." (גיטין נז) וגם הרשבא מסביר כך.
ואם הם זיבלו את כרמם מדמם של יהודים כיצד אנו מברכים על זה הטוב והמטיב??! האם יעלה על הדעת שנברך היום על סבונים כי הנאצים הכינו סבונים מבשרם של יהודים שנשרפו במשרפות? וראיתי במאמר של הרב שמואל אליהו שליטא שמסביר שאדריינוס בא לקחת את תוקפם של ישראל בעת שיושבים על אדמתם והארץ נותנת פירותיה. כמו שבמובא בפסחים מב: שבתחילה יין עם ישראל היה יין מעולה, בחורבן נלקח הכוח הזה מעם ישראל ועבר לרומאים. "אָמַר רַב נַחְמָן, בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁהָיוּ מְבִיאִין נְסָכִים מִיהוּדָה, לֹא הָיָה יֵינָם שֶׁל יְהוּדָה מַחְמִיץ, עַד שֶׁנּוֹתְנִין לְתוֹכָן שְׂעוֹרִין, וְהָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ, חוֹמֶץ סְתָם. וְעַכְשָׁיו (אחרי החורבן) אֵין יֵינָם שֶׁל אֱדוֹמִיִּים מַחְמִיץ, עַד שֶׁנּוֹתְנִין לְתוֹכָן שְׂעוֹרִין, וְקוֹרִין אוֹתוֹ 'חוֹמֶץ הָאֲדוֹמִי', לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר, (יחזקאל כו) 'אִמְּלְאָה הָחֳרָבָה', אִם מְלֵאָה זוֹ, חֻרְבָּה זוֹ, וְאִם מְלֵאָה זוֹ, חֻרְבָּה זוֹ. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר, מֵהָכָא, (בראשית כה) 'וּלְאֹם מִלְאֹם יֶאֱמָץ'". מומחים ליין מספרים כי עד כדי כך היה היין היהודי גרוע בזמן הגלות, שכאשר היו רוצים לומר על יין שהוא רע היו אומרים "יין יהודי ." תקנת חכמים זו באה לבשר לנו כי ברכת היין הטוב שנלקח על-ידי הרומאים בחורבן ביתר עתיד לחזור ביחד עם בניין ירושלים

וכל אלו נבעו מאותה בשורה שלא הרקיב בשרם ושניתנו לקבורה. ויש בזה סוג של הפתעה שאחרי שנגמרה הסעודה פתאום יש עוד כוס, ואחרי שמזגו יין ושתו פתאום מגיע סוג יין אחר, וגם הבשורה הטובה ששומע בא באה לו בהפתעה ומעידה על שינוי המצב הקודם לטובה. כמו תחיית המתים. וכך גם אופיו של אילן הגפן בחורף הוא נראה כל כך יבש ומת ומי שמבקר בכרם בטוח שזהו כרם שחרב, זה לא כמו אילנות נשירים אחרים אלא ממש נראה מת ולעומת זאת בקיץ כולו מלא בעלים גדולים וירוקים ופירות עסיסיים וכולם רוצים לחסות תחת צילו. אין זכר למה שהיה בחורף. שתי טובות אלו שלא הסריחו וניתנו לקבורה. שמרו על כבודם של ישראל והכבוד הזה הוא הזרע של תחיית המתים. הכבוד של המת הוא הבסיס לתחייתו, מספיק שנשאר כבוד על מנת להחיות את כל הגוף וכך גם בנפש האדם ששומרים על כבודו הוא יכול לבנות ולהשתקם גם ממצב קשה מאד אך שאין כבוד ואין הערכה עצמית אז אין אפשרות לקום אין תקוה ואין תחיה. וצריך לזכור את זה כשבאים לנחם ולכבד את המת. והנה חכמים ידעו שאם יקברו כראוי את ההרוגים אז ביתר עתידה לקום לתחיה.

אז זה ענינה של ביתר זה הייצוג של עם ישראל עצמו וכבודם ששמירה עליו מאפשרת את התחיה. ובביתר היה גם מקום תורה ענק אך גם גבורה של בר כוכבא וצבאו ושהוא הורה לקצץ אגודלים לבדוק את גבורת החיילים, ואמרו לו עד מתי אתה עושה ישראל בעלי מומים, וזה גם ענין של פגיעה בכבוד ישראל על ידי כך שגופם אינו שלם והוא חיפש את גבורתם אך פגע בכבודם. אחיינו אלעזר המודעי היה עמוד התורה של ביתר וזכותו הגנה על כל העיר במצור ותפילתו שמרה על העיר שלוש וחצי שנים! וכתוב שהיה יושב על השק ומתפלל בכל יום ואומר רבון העולמים אל תשב בדין היום אל תשב בדין היום, ורק על ידי התרגיל שעשה לו אותו כותי שאמר לו כאילו סוד באמצע התפילה , על מנת שבר כוזיבא יחשוד בו ויהרגהו זה מה שהשמיד את ביתר והבינו רק אז שכוח העיר האמיתי היה מתורתו ותפילתו של המודעי ולא גבורתו של בן כוזיבא. והוא בעט בו והרגו. "מיד יצאת בת קול ואמר הוי רעי האליל עזבי הצאן חרב על זרועו ועל עין ימינו זרועו יבוש

תיבש ועין ימינו כהה תכהה הרגת את רבי אלעזר המודעי זרועך של כל ישראל ועין ימינם לפיכך זרועו של אותו האיש יבש תיבש ועין ימינו כהה תכהה .מיד נלכדה ביתר ונהרג בן כזובה"

ואיך הוא נהרג על ידי בעיטה של בן כוזיבא בקרסולו. ולמה דווקא בקרסולו כי ביתר בעצם חרבה על פי דברי הירושלמי בכך שהדליקו נרות ושמחו לאיד בחורבן ירושלים בגמרא ירושלמי (תענית ד): כשהיו תושבי ביתר וסביבתה עולים לבית המקדש בירושלים, היו עשירי ירושלים מרמים אותם וגוזלים במרמה את רכושם. שהיו עשירי ירושלים יושבים באמצע העיר ופותחים בשיחה עם תושב ביתר ושואלים אותו אם הוא רוצים לקבל משרה של שר, או אם הוא רוצה למכור את שדהו וביתו, הביתרי אומר: איני רוצה. אחר כך היו העשירים מנצלים את העובדה שאותו אדם דיבר אתם ומזייפים שטר מכירה על שדהו ועל ביתו של איש ביתר ומנשלים אותו מרכושו. והיו תושבי ביתר אומרים, "הלוואי הייתה נשברת רגלי ולא הייתי עולה לירושלים". על כן היו מתפללים תושבי ביתר שיחרבו בית המקדש וירושלים, וכשחרבו הדליקו נרות מרוב שמחה .
וזאת מידה כנגד מידה, או ברית כרותה לשפתיים שכיון שזלזלו ברגל העולה לירושלים אז איבדו את רגלו של המודעי וכל הזכויות שלו. לכן כתוב במשנה "נלכדה ביתר" לשון מלכודת, ובמלכודת נתפשים ברגל. הם חשבו שישראל הם העיקר, והעיקר הוא קהילה תורנית של אנשים ישרים ואם בירושלים המקום לא ראוי ויש שם הנהגה מקולקת אז אין כבר ערך לירושלים ואין ערך לבית המקדש וכאן הם נפלו וזאת הטעות שלהם ולכן חרבו בעצמם. לא עושים חשבונות כאלה , הקדושה היא עצמית ולא תלויה במעשיו של פלוני אחד או אחר אלא השורש תמיד נשאר קדוש ותמיד בזכות זה אפשר לתקן וישראל שומרי תורה ומצוות ללא מקדש זה חסרון גדול שצריך להשלימו. וקרן ישראל תלויה בכבודם של ישראל ואם מבינים שהכבוד תמיד נשאר ואפילו שהעם לא מתוקן אך על הכבוד צריך לשמור ואז הקרן תגדל, כפי שאומרים בברכת מצמיח ישועה – הישועה צומחת מהזרע מהחורבן וכך גם משיח בן דוד, "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח" ואז "קרנו תרום בישועתך" אם הרגל שהיא החלק הכי תחתון תהיה מתוקנת ומשועבדת לקדושה אז גם המקום הכי גבוה בראש - הקרן תצמח ותרומם. והרומיים שפגעו בהם היו על ידי קרנות " נכנסו שמונים אלף קרני מלחמה לכרך ביתר והיו הורגים בה אנשים ונשים וטף, עד שיצא דמם מן הפתחים ומן הסבכות ומן הצינורות, והיה הסוס שוקע בדם עד חוטמו" (איכה רבה ב ד) חז"ל דרשו על הפסוק באיכה "גדע בחרי אף כל קרן ישראל", "כשנחרבה ביתר נגדעה קרן ישראל, ואין עתידה לחזור עד שיבוא בן דוד. ולכך סמכוה אצל בונה ירושלים" (בית יוסף או"ח קפט בשם הירושלמי) ואומר המהרש"א בחידושי אגדות לגיטין "דרשו האי קרא אחורבן ביתר שהמלכות נקרא ע"ש קרן בכ"מ ובן כוזיבא שמלך בביתר עד שטעה בו ר' עקיבא שיהיה מלך משיח" בסוטה מט: "אמר רב יהודה אמר שמואל משום רבן שמעון בן גמליאל: מאי דכתיב 'עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי'? אלף ילדים היו בבית אבא, חמש מאות למדו תורה וחמש מאות למדו חכמת יוונית ולא נשתייר מהן אלא אני כאן ובן אחי אבא בעסיא". שם למדו מלכות שם למדו להנהיג שם צומחת הקרן וזה מה שנשבר ועתיד לקום.

לכן נקרא שמה בית תר. במקום שממנו צריך לתור את הבית. לחפש את המקדש ולדרוש את ציון. וזה מסר שקיבלו שכמו שהמציאות של כבוד ישראל הפנימי הוא מעל המציאות הגשמית של הגופות ואפילו שהכל מושפל יש ערך עצמי וזה לא מתבטל כך גם כבוד ירושלים והמקדש לא מתבטל קדושה קידשה גם לעתיד לבוא. וזה הוא תל כל פיות פונים אליו וגם עם מסביב המצב לא מתוקן ויש שם אנשי לא מעלי, זה לא סותר את הקשר הקדוש לכל ישראל עם המקום אשר בחר ה'. והשלוש קופות של תשע סאין קצוצי תפילין מזכירים את השלוש קופות של תשע סאין שקלים שהיו בלשכה. וזה בא להגיד לנו שבביתר היו מרוכזים בתפילין של כל אחד אך לא בשקלים של המקדש של ציון. על כן נחרבה ביתר דווקא ביום חורבן ירושלים. לומר לך כי באמת החורבן של כולם הוא חורבן אחד, והוא קשור זה בזה.. לכן תיקנו חכמים את הברכה על ביתר בצמידות לברכה על בניין ירושלים. לומר לך כי כשם שחורבנה של זו תלוי בחורבנה של זו, כך בניינה של זו תלוי בבניינה של זו . אם חורבן ביתר כולל העברת איכות היין לידי הרומאים, הרי שבניין ירושלים מחזיר את האיכות הזאת לעם ישראל. וזה מה שאנו זוכים לראות בימינו. ב"ה.